

Pak je zaklamp op de bladzijde hiernaast en ga mee speuren onder de grond! Wist je dat er heel veel diertjes zijn die vlak onder de aarde wonen? Of die heel diepe gangen graven en een holletje diep onder de grond maken?

Als ze hun eten uitpoepen, maken ze mest voor de planten en nieuwe aarde. Ook helpen ze de grond luchtig te houden door al hun gangetjes.

Veel kleine kruipertjes wonen in de laag bladeren die in de herfst van de bomen valt. Denk aan allerlei insecten, kevers, spinnen, slakjes, pissebedden en wormen. Ze scharrelen door de aarde en eten de dode blaadjes op of bouwen er een nest van.

Er wonen ook grotere dieren onder de grond. Mollen bijvoorbeeld, en dassen, vossen en veldmuizen. Ook konijnen en hazen bouwen hun huis vol gangen en tunnels ondergronds, soms in de duinen.

Je hoeft niet bang te zijn dat dieren die onder de grond wonen, verdrinken na een regenbui. Insecten en kleine diertjes laten zich vaak gewoon naar boven drijven. De dieren die dieper in de aarde wonen, bouwen hun hol zo dat het water er niet zo snel in kan lopen. Ook maken ze gangen om het water te laten weglopen.

Jouw zaklamp!

1

Bewaar hem in deze gleuf (of stop hem terug in de vorm hiernaast)!

2

Maak de zaklamp voorzichtig los uit de bladzijde. Schuif de zaklamp onder de foliebladzijden. Doordat de zaklamp de folie oplicht, kun je alles zien!

3

Om de zaklamp op te bergen, schuif je hem van boven af in de gleuf. Is je zaklamp kwijt of kapot? Teken hem dan na op stevig wit papier en knip hem uit.

Zoek mij op elke bladzijde.

Wist je dat?

De haas en het konijn zijn twee verschillende diersoorten. Allebei zijn ze eigenlijk geen knaagdier, maar een 'haasachtige'. Ze hebben namelijk niet twee snijtanden, zoals knaagdieren, maar vier.

Een haas kan wel zeven kilo wegen. Een konijn wordt niet zwaarder dan 2,5 kilo. Dankzij hun grote achterpoten zijn hazen sneller dan konijnen. Ze kunnen rennen met een snelheid van 65 kilometer per uur! Dat is nog sneller dan je in de stad mag rijden met de auto!

Mollen in tekenfilms zijn heel vaak blind, maar in het echt is dat niet zo. Een mol kan alleen niet zo goed zien. Zijn oogjes zijn heel erg klein en onder de grond vindt hij de weg met zijn snorharen, neus en staart.

De blaadjes die in de herfst van de bomen vallen, vormen een laag. Die heet een strooisellaag. In de strooisellaag zitten heel veel kleine bodemkruipers verstopt. Al die diertjes leven op, in en onder de grond. Voorbeelden zijn pissebedden, spinnen, wormen, slakken, duizendpoten en insecten. Sommige diertjes zijn planteneters, maar er zijn ook aaseters en vleeseters bij. Samen eten ze dode bladeren, rottende planten, overgebleven voedsel van andere dieren en dode dieren op. Zo ruimen ze de bosgrond netjes op en houden ze die schoon.

Vossen maken hun hol ook onder de grond. Maar soms voelen ze niets voor al dat werk. Dan pikken ze gewoon een bestaand hol van een das of een konijnenfamilie in. Meestal verjagen ze die dieren, maar het komt ook voor dat ze er samen wonen.

Weetjes

Mieren zijn supersterk: ze kunnen meer dan vijftig keer hun eigen gewicht dragen!

Konijnen eten hun eigen keutels op (maar alleen de zachte).

Wereldwijd zijn er ongeveer 670 soorten regenwormen bekend. In Nederland en België leven 25 soorten.

De mol eet graag regenwormen. Een winterslaap houdt hij niet, maar hij legt wel een voorraad regenwormen aan. Dat zijn er wel een paar honderd of duizend!

De das woont in allemaal tunnels, die samen een burcht heten. Een burcht is van een grote dassenfamilie. Sommige dassenburchten zijn honderden jaren oud!

In de mierenhoop

Zie je die grote hoop daar, vlak bij die bomen? Dat is een huis voor een heleboel mieren. Die wonen daar in een mierennest, met allerlei gangen en kamertjes. Kom, we gaan een kijkje nemen.

Mieren leven in een grote kolonie onder de grond. Die kolonie is een enorme familie. De **koningin** is in de familie de baas. Er zijn wel mannetjesmieren, maar de vrouwtjesmieren doen al het werk. Daarom heten ze werksters. De mierenkolonie lijkt wel een leger. Er zijn **soldaten**: de mieren met wat grotere kaken speciaal om te graven. Er zijn ook verkenners, die op zoek gaan naar voedsel. En er zijn verzorgers van de kleintjes (de **larven**).

In de mierenhoop zijn veel kamers met gangen ertussen. De koningin heeft een eigen kamer. Er is ook een ziekenkamer. Zie je de **eitjes** en de larven? Die liggen in een aparte kinderkamer. Er is ook een speciale kamer waar de mieren schimmels kweken. En een logeerkamer voor **andere insecten** die in dezelfde hoop een huisje hebben gemaakt.

Bij een van de vele ingangen komt net een **hele rij mieren** aangewandeld met het voedsel dat zij hebben verzameld. Dat brengen ze naar een voorraadkamer. Ze houden hun nest netjes schoon. Voor het afval is er een speciale ruimte. Frisse lucht komt via de tunnels en door schoorstenen naar binnen.

Heb je de zaklamp bij je? Zoek je mee naar de verschillende kamers? Zie je ook welke gasten er in het mierennest logeren?

Regenwormen in de aarde

Als het flink regent, zie je heel vaak regenwormen op de stoep of in de tuin. Die wonen onder de grond, maar ze komen naar boven als de **regendruppels** op de aarde vallen. Dan tikt en trilt het in hun holletje.

Ze moeten boven de grond goed uitkijken, want er zijn een hoop dieren in de buurt die wel een regenwormhapje lusten. Kijk maar, die **mus** op de hark houdt hem in de gaten, net als de **kraai**. En meneer **das** lust wel een wormpje. Andere dieren waarvoor de regenworm moet oppassen zijn de duizendpoot en de slak.

Wormen eten zich onder de grond een **weggetje** door de aarde heen. Zo komt er lucht in de aarde. Dat is goed voor de planten. Bovendien ruimen wormen plantenafval op. Bijvoorbeeld door aan restjes te knabbelen. Wormenpoep is goede mest voor nieuwe planten.

Wormen nemen de **blaadjes**, mest en ander materiaal mee de grond in naar hun nest, om later op te eten of hun holletje mee te bekleden. Als een regenworm eitjes legt, doet hij dat niet in een apart nestje, maar in een speciale donkerbruine **cocon**. Die is zo groot als een erwt, maar heeft de vorm van een citroen. Daar komt na een paar maanden een babyregenworm uit.

Heb je de cocon al ontdekt? En heb je de dieren gezien die wel een wormpje lusten?

